

Lo Catalanista

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director. | Los originals no 's tornan.

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Calderón, 36.

Representació Administrativa á Barcelona

Llibreria de Alvar Verdagner Rambla Mitj, 5

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell.	2 rals. al mes.
Fora.	8 " trimestre.
Un número sol.	0'20 pias.
Anuncis á preus convencionals.	

DROGUERÍA BARCELONINA

— DE —

C. RAFAEL

SOCIETAT EN COMANDITA

32, PLASSA MAYOR, 32.--Teléfono, 110

Gran surtit en drogas, Productes quimichs industrials y farmacèutichs; articles pera la tintoreria; Perfumeria Nacional y Extranjera, Fruyts Colonials, Comestibles, Licors, vins generosos y espumosos.

LOS NOUS MERCADERS DEL TEMPLE

De per tot arreu los crits d'angúnia s'axecan prepotents clamant contra 'ls destructors de la riquesa patria y mostrant los punys amenassants, cridan ayrats los pobles que nudrintse de la fam y la miseria, sembla que vulgan aprofitar l'últim a!é de vida pera batrers ab l'enemich y morir defentsantse de las sevas malas arts y traydorías.

Y aquestos clams del pahís nostre, aquestos crits d'angúnia llemsats als quatre vents, en un principi ab veu tremolosa y frasse pidolayre, van prenent formas robustas y acentuantse cada día més la nota viril y enérgica que es la que predomina com si en la última convulsió volgués d'ofegar las sarcásticas rialladas dels munyidors de las fonts de vida y de riquesa de la patria.

Lo puny es alsat y ¡ay! del dia que cayga.

L'esperansat d'ahir es lo desenganyat d'avuy y ab lo pes dels desenganyys lo bras tindrà mes forza pera axafar en sa caiguda, fentne engrunas, á tota aquesta política llerda y miserable, que ab sos desacerts y desatinos va escampant arreu lo crespó negre de la mort, embolcallant ab ell lo cos anémich y nafrat de la pobra Espanya.

Y clama Aragó y Valencia, y 's revolcan en son llit de mort Castella y Andalucia, y Catalunya s'aixeca airada y ab sos bramuls desperta las regions del Nort, Asturias y Galicia y tots á l'hora moguts per un mateix factor, la fam y la miseria, cridan tan alt y ab tant dalé amenassan, que fins lo monstre odiós sembla tremolar en son pedestal d'oprobí.

Cal no desmayar, cal seguir avant ab mes empenya encara, y aixecar al pays y ferli entendre quin es lo camí mes dreturer pera lliurar-se de la fam que 'l debilita. Cal que com en lo *meeting* de Tarragona surtin veus potents, qu'ab virilitat patriótica li digan al poble, com ho feu lo vice-president de la Lliga de Productors del Principat, don Ferrán Alsina, que son los nostres governants los unichs causants de la ruina del pays y per lo tant élls los unichs responsables de lo que puga ocorrer y dels extrems ahont podria portarnos la desesperació; que com la fi-

lóxera destruïen lo nostre patrimoni, menjantse ab tot cinisme y descaro lo producte del pays mentres que aquest ben prompte ja ni tindrà foras pera demanar un rosegó de pá que li aplaqui la fam que 'l devora.

Convé que sápigat tothom com en lo mateix *meeting* de Tarragona deya 'l senyor Zulueta, digne president de la Lliga del Principat, que no 's deu pagar la contribució, quant no s'obté producte líquit de las fincas, y que si l' Estat no te medís ab que sostenirse, no li queda altre remey que declarar-se en quiebra; que no es just ni deu permetrers que mentres van delmantse á las classes agrícolas y productoras, ab contribucions, impostos y gravamens fexuchs é irresistibles, las classes passivas aumentin cada dia y cada dia vagin en augment las immoralitats y robos en l' erari públich.

Y sobre tot, convenen declaracions tant significativas com las que feu en l' esmentat *meeting* lo senyor Ferrán de Querol qui 'l presidia. Pera allisonar y desenganyar al pays nostre convé que li parlin los desenganyats, y aixís ho feu lo senyor Querol al resumir los discursos dihentli á aquella inmensa gentada que assisti al acte—jo, per circunstancias especials, he sigut polítich, he format part d' una d' aquestas collas de..... farsants que son la desgracia del pays nostre, jo he vist per mos propis ulls las indignitats y vilesas que al amparo dels partits polítichs se cometen, atropellanho tot y passant per demunt de tot y de tothom per sagrat y respectable que sia, jo ho he vist, jo ho he palpat y he procurat fugir d' aquella atmósfera pestilent y corrompuda y desenganyat del tot m' he allunyat d' ella perque repugnava á ma conciencia honrada; avuy l' aborreixo á aquesta política llorda y denigrant y 'm sento satisfet y tranquil de conciencia ab una resolució ferma é irrevocable de no tornarme á embrutar may mes ab ella.—

¡Quina confessió mes eloquent y quina llissó mes significativa pera 'ls cegos que no hi volen veurer!

¡Y quina satisfacció la del senyor Querol ab l' axordador aplauso que ressoná al acabar sa confessió! Aquell aplauso se dirigia á rentar, si pogués existir 'hi, lo remordiment d' haver format entre las collas dels bandolers de la pátria.

Aquestos clams, aquestos crits, aquestos desenganys es lo

que convé pera dexondir al pays nostre, y una volta desvetllat y conexedor de sos drets se decidirá ab dignitat y fermesa á exigir, no demanar, sinó exigir lo que te dret y que no hi ha cap poder capás de negarli, si ho fa ab dignitat, estretament enllasat ab tots los interessos.

Y allavoras, com expulsá Jesús los mercaders del temple, expulsará á aquells que com diu l' ilustre Guimerá, *mercadejan ab la sang y 'ls diners del nostre poble*.

SECCIÓ POLÍTICA

A Barcelona s' ha inaugurat un circol polítich.

Y no cal dir com diu l' adagi: *éramos pocos y parió mi abuela*; perque los flamants politicastros del nou cassino venen segons ells á corretgir los defectes y deixadosas dels altres y á moralisar d' una vegada á totas las Espanyas.

Suposo que ab lo dit ja haurán comprés que la nova agrupació política de Barcelona es silvelista.

Si, senyors, si, adicte al senyor Silvela, á aquest gran home qu' are ha comprés que en tants anys de pau, ordre y tranquil·litat, los governs de la restauració, no s' han preocupat gens ni mica dels interessos del pays, ni de la moralitat administrativa.

Y pensar que l' ilustre Silvela ha format paat del govern com casi cap mes polítich desde aquella fetxa y allavoras no se'n adonava.

Qu' hi farem! *Nunca es tarde cuando llega*.

*
**

Donchs, si, senyors, tenim un Cassino nou y no cal dir que una Junta nova.

Que s' creyan los infelissos que suposavan que 'n Silvela no trobaria satéllichs á Barcelona?

¡Y no havia de trobarne!

A Barcelona hi ha gent per tot.

Y no s' pensin que sigui gent de poch ó menos los que forman la Junta del nou Circul.

No senyors, no res d' aixó.

Hi han advocats de fama, industrials, comerciants, notaris... fins un noble.

Per més que aixó no es estrany. Com qu' are 'n Silvela las ha agafadas per la noblesa!

Y es president de la Junta lo senyor Ferrer y Soler un diputat á Corts de l' última fornada, fabricant, quo 'l coneixen? si homes, 'l noy de 'n Ferrer y Vidal.

Caratsus, caratsus, quina honra per en Pepito.

Vaya, l' enhorabona y que Deu y en Silvela 'l guardin d' una entrebancada.

*
**

Vetaquí que d' aquesta feta tiudrém renyinas en *el seno de la Junta del Fomento del traabajo nacional*.

Figúrinse; un president conservador y un vis-president silvelista, quina gresca...

¡Tant be que s'avenien en Puig y Saladrigas y 'l noy de 'n Ferrer y Vidal!

¡Malehida política!

Mes en fi que s'hi ha de fer; los joves pujan, tenen preteusions y lo que comensa fent riurer, acaba fent plorar devegadas.

Afortunadament no es de temer que la sanch arribi a la riera.

Ni 'n Puig y Saladrigas es prou conservador pera brallarse per tant poca cosa, ni en Pepito Ferrer prou silvelista per pendreho massa a la calenta.

La qüestió es pujar y fer carrera y a la sombra y protecció del Foment algo s'hi pesca, que dimoni!

Là llastima es que ab tots aquestos tripijochs van desvirtuant y desmereixent la nomenada del antic Foment del trevall de Barcelona.

Qui havia de dirho que ab 'l temps fos aquella corporació, econòmica per excel·lencia, tan excel·lent criadero de polítics y aspirants mes ó menos desgraciats a personatjes polítics.

Ya estaràn enterats y de sobras, nostres llegidors, del atentat de que ha sigut víctima lo general Primo de Rivera.

L'agresor ha donat ja compte a Deu de sos actes y Madrid torna estar a horas d'ara ab la mateixa tranquil·litat en que's trobava un moment avans del atentat incalificable.

Lo que tal vegada no sabrán alguns de nostres llegidors es de la manera incalificable també en que ha obrat la premsa de *gran circulació* en aquest assumpte.

Amatent sempre al seu negoci y com veraders especuladors de mercat, han aprofitat lo trist succés, treyenne tota la materia aprofitable.

Suplements, extraordinaris, títols en lletres grosses, grabats, retrats, notícies, verídiques y falsas, apreciacions a corre-cuyta, detalls de tota mena, de las caras, de las robes, dels edificis, de las horas de capella, del quadro format en la Pradera, de las descargas, dels gemechs y de las imprecacions, tot barrejat y debatut en sanfayna repugnant, prescindint del sentiments humanitaris, de l'amor de Deu, atents no mes al negoci, al mercantilisme y a la butxaca.

Periódich hi ha hagut que fins descriu punt per punt com un acte d'heroisme ó virtut civica, 'l moment de la descarga, quan caigué l'infelis oficial d'espalllas a terra, 'l metje que 'l polsa, un soldat que 'l remata y un altra que li tira al mitj del cor acabant-li sa agonía.

Ya no mes falta que descriguin lo color de la sanch, los litros vessats en l'hora postrema, 'l temps que tarda en coagularse y posarho al diari en grabats de color, real, palpitant com arrencat del Matadero...

Be per la premsa *mas leida*.

Bonicas campanyas d'opinió està fent en aquets moments tristíssims, prenyats de perills pera 'l pervindre sinó pel mateix present de la Patria que tanta sangre les cuestá.

Quins negocis mes rodons quan algun succés horripilant ó criminal, totduna se 'ls presenta.

Com deuen riurer las empreses explotadoras per sota la máscara de compasió de las fulas impresas.

DESCENTRALISACIÓ A FRANSA

UN ARTICLE D' EN PAUL BOURGET

En l'article que dedicám á las honrosas deferencias d' En Maurici Barrés envers nostre setmanari, hem retret las importants indicacions que per ell nos foren fetas sobre la *conversió* á nostra causa d' En Paul Bourget, altre dels més eminents escriptors de la Fransa.

Per ben particular escayensa, lendemá mateix d' havernos fet En Barrés aytals indicacions, nos arrivava de París *Le Figaro*, portant al cap de son suplement un article ab aquest titol: *Décentralisation*, y ab aquesta firma: *Paul Bourget*.

Acabant de llegirlo, y plens encara de la satisfacció que 'ns produhía tan elevada consagració de nostres estimadas conviccions, y de goig per veure tant superiorment exposadas observacions é idees que tan temps ha anám sembrant en nostra propaganda, nos diguerem:—Cal que 'ls lectors de nostre setmanari 'n disfrutin. Y heusaquí que, en la impossibilitat de estampar en exas columnas per enter l' article d' En Bourget, nos complahém en traduhirne, pera 'l regalo de nostres abonats, los següents trossos:

«Desde fa dos mesos s' ha parlat forsa de descentralisació. Comissions, discursos, lligas, quaderns, articles se multipliquen entorn d'aquest problema. Es ben agradós de veure que la consciencia dels drets del individu enfront del Estat no es pas abolida á Fransa. Cent anys de burocracia centralisada han pogut afexugar aquest pays y deformarlo cruelment. *L' error llati*, aquest afany de reproduhir, en grán ó en petit, la administració romana, no ha destruhit l' instint d' independéncia propi de la sanch celta y de la sanch germánica, aquests dos altres elements d' ahon ha sortida nostra rasa. Es ja hora de recórrehi si no volém cedir definitivament la hegemonia del mon á pobles que, desde cent anys ha, al revés del nostre, han comprés, protegit y exaltat lo culte de la iniciativa individual. La qüestió es tan vital que 'ns interessa á tots, fins als més apartats de la acció política. Sia aquesta la disculpa d' exas anotacions d' un independent.

«En axó, realment, resideix lo mal de la Fransa. No li mancan ni las lleys bonas ni las bonas costums. Lo terme mitg de las virtuts familiars, hi es encare prou alt. En cambi ja no produheix prous individus. Li falten homens. La escassetat d' iniciativa individual, l' empobriment, casi be la atrofia del esperit d' empresa y de responsabilitat, haurá sigut la verdadera característica d' un sigle de funcionarisme portat al extrém. En l' interior aquesta falta d' iniciativa s' es traduhida en diferents ocasions d' una manera ben estranya: en 1830, en 1840, en 1870, mediant la acceptació servil de colps de forsa executats á París sobre 'l poder central. La nació sencera s' ha ajupida dessota d' ells casi mecánicament, quan

eren dirigits contra totes sas aspiracions y contra tots sos desitgs, y ¿no veyém, desde fan alguns anys, l' espectacle no menys sorprenent d' una majoria catòlica, patint las lleys de persecució sense defensarse, sots la simple pressió de la màquina administrativa? Al exterior aquesta matexa falta d' iniciativa es deplorada per tots los viatgers que visitan nostras colonias. Nos las representan com á pobladas de funcionaris y vegetan en una pobresa d' acció humiliadora.»

«Mes, aquesta inclinació á la empresa, ¿ahon se la faria 'l francés de nostres temps, puix que tot lo que 'l volta contribuheix á ferne un animal administratiu? Infánt, reb una ensenyansa del Estat en un establiment del Estat, regit per l' Estat, provehit de profesors nombrats per l' Estat. Adolescent, mira al seu voltant y veu en son poble que tots los poders residexen en mans de funcionaris del Estat, que tots los honors son conferits per l' Estat. Jovencel, ha de preparar-se pera un exámen quin programa es assenyalat per l' Estat, y que pera casi totes las carreras li cal passar pera las escolas del Estat. Pera enumerar los efectes d' aquesta pressió quotidiana, en quin moment se desvetlla en ell lo sentit de la responsabilitat individual? No es pas en lo colégi y sots lo jou d' una disciplina unitaria de convent ó de quartel. Ni es tampoch en sa major edad política, y quan se 'l convida á donar parer sobre 'ls assumptos del pays ab una papeleta electoral. Es cridat tot de sopte á escullir entre uns programas tant més inintel·ligibles per ell en quant precisament se tracta de la manera de regir aquest estat monstre, aquesta màquina colosal ahon son absorbits tots los interessos de totes las parts del pays. Pagés ó vilatá, noble ó proletari, l' elector posat davant d' un problema d' aytal complexitat ha d' emetre forsosament un sufragi á las foscas é incompetent. D' aquí provenen aquets dos resultats tan contradictoris, al ayre, tant pregonament solidaris quan un fá esment de la falta de lógica d' aquesta fórmula, una democràcia administrativa:—cent anys ha que 'ls francesos no fan sinó que ocupar-se ab passió de política, y 'l llur defecte principal es estar completament, radicalment, mancats d' esperit polítich.»

«Aquestas reflexions no son pas novas. Ellas circulan per tota la obra de 'n Balzac. Ellas son lo moll dels escrits de 'n Le Play y de 'n Taine. Però cal creure, no obstant, que no han sigut prou repetidas ja que davant del invasionisme cada dia més opressiu del servey del Estat, encara no hem passat de las comissions y sots-comissions, grupos parlamentaris y lligas d' estudi. No hi fá res. Axó es un comensament. Los descentralisadors, emprenentes de ferm contra aquest servey d' Estat s' adonen al menys ab perfecta exactitut de la rahó essencial de nostra anèmia d' iniciativa. Al través de llurs fórmules, vagas encara, afirman dugas veritats sumament precises. La primera es que l' home, criatura local y li-

mitada, té necessitat, pera atenyer son complert esbadellament, d' estar situat dins un medi local y limitat com ell, ahon sa personalitat no es un zero á la esquerra, ahon sa acció quotidiana sia eficaz, ahon sa responsabilitat se fassa evidentament continuament per medi d' efectes immediats y palpables. D' aquí resulta lo benefici cert de la vida municipal y provincial, la necessitat de las patrias xicas á dins de la gran. — La segona es que la autonomia concedida á exas patrias xicas, lluny de perjudicar á la gran, la nodreix, la reforsa y la enriqueix. Un poble no es sinó la addició de vint, de trenta tribus en ell, y tant com més val la energia de quiscun dels elements constitutius, tant més val la energia del conjunt, mentres la unitat no sia rompuda. ¿Ab quins procediments pràctichs reduhirán aquí 'ls descentralisadors lo despotisme del Estat, sense atanyer á éxa unitat que exigeix la acció exterior de la Fransa? Heus aquí una tanda de problemas técnichs qui ha d' ésser resolta per homes especialistas. Mes la corrent d' opinió que donará á exos especialistas la forsa de solament assajar aquesta empresa, no será escitada sinó per las discussions d' idees. Quan un molt gros nombre de personas en un pays pensen y diuen que una reforma es necessaria, aquesta reforma es ben aprop d' ésser acomplerta.

«A mi m' ha impresionat tant més aquest moviment descentralisador, en quan exas senyals de renovació m' han arribadas á fora de París, en la bona ocasió de visitar algunas de las poblacionetas acobladas al entorn de Florencia, Pisa, Lucca y Sienna. Recorrent los carrers d' exas poblacions que s' engrandiren al través de perills constants, y que s' han conservat tant guapas, tant intactas, aquesta lley de beneficencia de la vida local me semblava tant clara com lo cel d' atzur desplegat damunt llurs taulades. No hi ha cap d' aquestas ciutats que per virtut de son passat d' independéncia no puga proporcionar una historia á la galeria d' admirables figuras d' homes d' acció y de pensament; ni una que no dongui testimoni, ab l' esplendor y originalitat de sas arquitecturas, del amor ab que sos ciutadans la construhiren y enjoyaren. La sort no permeté á las tres que he anomenadas desenrotllarse per complert. Una horrorosa peste paralisá sobtadament á Sienna en sa volada, á mitjans del sigle catorze. Envers la mateixa época rebia Pisa una ferida en las propias arreles de sa vida ab lo captiveri de setze mil de sos joyes ciutadans. Los genovesos se negaren á tornarlos pera estroncar la generació futura. També era aquest mateix lo temps en que la tirania de Castruccio Castracani axafava á Lucca. Aixís y tot, aturadas abans d' haverse plenament esbadellat, aquestas ciutats no dexen d' afirmar ab entera forsa lo que pot l' esperit civich, desde 'l moment que llur aperduament es tant complert ab tot.»

«Quinas ciutats! Los palaus s' apreten los uns contra 'ls altres. Las esculturas s' hi multipliquen com si l' encís d' un màgich hagués per tot arreu animat la pedra y 'l marbre. Los uns freschs venen al darrera dels

altres, ahon grans multituds, s' evouquen, tractades ab aquella àmplia y senc-lla manera toscana que apreta las caras las unas ab las altras, qui axeca, qui paredeja com murs de fisonomias humanas en lo fons d' escenes nas biblicas ó evangélicas. Totas aquestas caras son retratos. Allá hi han los antichs pisans que vos miren, que están á punt de parlarvos en las pinturas de Benozzo Gozzoli, en lo cementiri de Pisa; los Luccáns, en las de Amico Aspertini, á Sant Frediano de Lucca; los Siennesos, en las de Lorenzetti, en la casa de la vila de Sienna. Lo que lleui en exas fisonomias es que quiscuna ciutat habia sabut criarse homes, sos-homes, aquells que li calian per sa tasca. D' aquets diversos grupos se desprenen una originalitat irreductible y una personalitat potentia. Axis arriba-réu á compendre que si Italia ha pogut viure al través de tantas desgracias y tant terribles, es perque, durant la edat mitjana, sas ciutats foren lliures, constituida quiscuna com un mon. Los hi feu falta la unitat. Aquest es lo perill de la multiplicació de las patrias locals. Si haguessen sigut ensemps lliures y lligadas, independentas y associadas—axó no es un somni impossible, puix que 'ls Estats-Units d' América 'l realisaren en condicions altrement complexas—quins prodigis no hauria complert aquesta nació que trobá 'l secret de fer llevar en ella una humanitat més avixada, lo que Alfieri anómena en sa frase tant sovint retreta «una planta humana més gerda que en lloch mes!»

«Los grans artistas d' exos temps llunyans sentian ja allavors ab instint segur y clarividant, que la déu de tota vida pera ells, com pera tots sos llurs conciutadans consistia en aquest vigor de la ciutat nadiua. Aquest art Toscà, cada dia, mes penetrat, més sadoll d' aquest such de terror y tant més robust en quan se va fent més Toscà, més civich, n' es la prova. En cap obra 's traduheix aquest sentiment ab més forsa patètica y ab major conciencia que en la *Alegoria de la ciutat de Pisa* que esculpturá Giovanni Pisano pera la catedral d' aquesta ciutat. Quan concebí y executá aquest grupo, s' esqueya Pisa en l' endemà de la derrota de Meloria, qui marcá 'l comens de sa decadencia. Res més tràgich y més dolorós que la figura d' aquesta dona en que l' artista encarná sa ciutat, ja enmalaltida. Es una dona alta y escardalenca, corcovada, d' s-formada, casi bé geperuda. De son pit enfonsat ixen dugas mamellas esquistides, d' ahon pengen dos infantons, magres com ella, y que xuclen ab sas bocas afamadas, la escassetat de llet d' aquells pits pobrissims. Ella ja no es jove. S' es esdernegada en feynas aclaparadores. Te un xich de ventre devall de son vestit, y sa cara, d' una austeritat com petrificada de pena amotra més ardor que esperansa, més coratge que no pas fé. «Ah!» sembla que diga ab sa boca severa: «Jo vull viure, viure pera vosaltres; fills meus. Perque si jo 'm moro, se que vosaltres vos moriréu...» Las quatre estátuas esculpturades sobre son pedestal, la Forsa, la Prudencia, la Justicia, la Templansa, no li son res, no son res. Un diria que al ferles tan académiques, tan fredes, com feu á sa Pisa real y viva,

volgué l'artista afirmar la ineficàcia de las ideas abstractes pera reemplasar la sava abrusanta y misteriosa que elaboran un sol, un clima, una herència, costums, tots aquests recursos secrets de la forsa humana sobre-entesos en exos mots intraduhibles—una patria, una provincia, una ciutat!

«Estrany y punyent símbol! Concebut en lo neguit civich, continúa representant aquest sentiment al través de totas las diferencias de secta y de patria. Contemplant exa forma de dona, desvalguda y plena de passió, desvalguda de veure que sa llet s' estronca, plena de la passió de viure pera donar la vida, totas las ideas que he provat de traduhir se posaren á remoures en mon cervell: M' imaginava que, per un miratje misteriós tenia al meu davant, ja no la alegoria d' una ciutat, sinó la imatge d' algunas de nostras antigüas provincias, del Nort, del Sud, del Est ó del Oest, de la Picardia y de la Bretanya, de la Lorena y de la Auvernia. Totas aquestas forces abans tant intactes, tant lliures, tant personals, y ara tan mutiladas, tant esmortidas, tant encadenadas y que tremolen encara del desitg de sentir en ellas afluir la vida pera donarla. Oh! no las dexém morir pas, sino volém que la Fransa more també.»

De *La Veu de Catalunya*.

LITERATURA

EL SANT DE 'N PEREZ, L' ACOMPANYA NOYS

Comensaren per una; seguiren á pessichs, continuaren á grapadets, espiant al amo, entretingut per la rebotiga; y tal provisió van ferne, tant foradaren la cenalla, que al retornar el Sr. Perez ja no 'ls cabian á las butxacàs.

El bo de 'n Perez, entelats sos ulls encara per la satisfacció de veurer á sa cosina ni s' adoná de la malifeta. Seguí l' remat son curs—cada pollet ab sa garrofa á la boca, contents com el fumador quan ensopega un bon puro, y mes orgullós qu' un cubano al revistar són *ingénio*,—y al punt de tres quarts de nou, qu' era la hora reglamentaria, s' entafuraren pel col·legi.

El Director, dret en el repla de la escala, 's tragué 'l rellotge, recomptá 'ls minuts, vejé que 'l càlcul li resultava conforme, y embestí á n'en Perez.

—*Todos?..*

—*Todos!..*

—*Pues á clase con los suyos.—*

Y en Perez, qu' además d' ayo y d' acompanya-noys exercia de professor de parvuls,—ab lo qual dit s' está qu' pera 'ls estudis de sa carrera de mestre malaguanyat lo que li vagaria 'l temps,—s' encaminá vers á sa classe, tot empentant á los suyos.

«Un «silenciò!...» llensat d' ésma, sobtá 'l bullici dels noys, que ya s' hi ajogassavan com els ratolinets en son cau, y en Perez, formantlos en ren-

glera davant dels cartelons penjats a la paret, punyi 'l puntero y comensà sa tasca.

Pero era tan ferma la impressió rebuda al reveure a sa cosina, que s'equivocava a cada punt... Els petits deixebles se'n sorprenien... Avergonyit de sos errors, avivà un xich més el seny...

—A ver!... A ver!... *Volvamos á las letras... A las mayúsculas... No confundir, eh?... no confundir!... Canten ustedes!*...

«R... O... S... A... R... O... S... A...» Y ab tot y l' esfors de sa reflexió, tant l' embargaban sas cabóries, que no sabia moures d'aquí, d'aquestes quatre lletres, que composavan el nom de sa estimada...

Un recado del Director vingué a distreurei de son éxtasis.

—Presente!...—confegí, al arribar a la classe dels *primeros*.

—A ver... *suba usted... suba usted...*—recalcà D. Benvingut, invitantlo a que pujés a la tarima.—*¿Sabe usted lo que es eso?... afégi totduna, ense-*nyantli un munt de garrofas.

Els alumnos esclataren a riure.

—Pues... *algarrobas!*... reprengué 'n Perez, somrihentsen.

—Buena comida, verdad?

—Para borricos!...

—Eso... Eso... Para borricos... Ya lo oye usted, señorito Ferreras... Y, dígame, de donde han salido estas algarrobas?...

—Que yo sepa...—contestà 'n Perez, mirantse 'l Crist posat sota dosser a la testera de la sala.

—Pues han salido de una tienda de su curso... si señor... *robadas de una expuerta... mientras usted abandonaba las filas... si señor; mientras usted abandonaba las filas... lo tiene usted entendido?... Bueno... Ya hablaremos de ello... después... Retírese...*—

En Perez reculà uns passos, entornantsen a la classe moix y capficat com cadellet aprés d'una tunda.

El munt de las garrofas, destriantse en sa fantasia, se li desfeya en ayrosas lletres; cabalísticas lletres que, al combinarlas en son pertorbat esment, confegian: «Perez... amaneix el fato.» El *Mane, Thezel, Phares*, del babilónich festí no esparberà més al ensoperbit Baltasar que l' anatema de las garrofas al malhaurat de 'n Perez.

A! caure las dotze y al entonar els de la primera la oració de despidó, 's situà com de costum eu el pasadís, cridant als del remat a la llista.

«!Comercio y Borne!... !Comercio y Borne!...» anava cantant ensemps que 's dispersavan las classes...

El Director, ab son casquet de vellut brodat de canyutillu, sas babutxas morescas y sa bata de cobrellit florejat a grossas vias, feya ballar entre dits las borlas del cenyidor, tot presenciant el *desfile* desde 'l dintell de la porta.

«!Comercio y Borne!... !Comercio y Borne!...—repetia en Perez, dominant els crits de: «Baja y San Francisco!...» y «Alvarez y Princesa!...» dels demés confreres.

Al reparar ab el Director, recordantse de las garrofas, fins la camisa se li feya curta.

Adiós, San Pedro!...—pensava, sentintse la pedregada á sobre.

Mes, avansaren las guerrillas, seguí 'l gruix del exércit, custodiat per l' estat major... y el general *Pedro Perez y de la Piedra*, sorprenentsen, deixá 'l cuartel sens que 'l embatat centinella li rendís el saludo. Pensá que se 'n hauria distret, que tal era de creure, y mes content que un gínjol devalla la escala.

Precedit del remat aná seguint la ruta ab pressas. Trucava ferm, com pel matí, acompanyava 'l noy de torn fins á la porta, empentantlo pel bras; encaixavan un sego a las mans, en senyal de despedida y... á cada nou desprendiment... aul...: «*Estrecharse y apretar el paso.*» Y aquell llarch cuch, quinas anellas formavan els noys, giragonsant d' un carrer al altre, s' aná arronsant, arronsant y encongint fins á reduhirse á la personalitat de 'n Perez.

Al véurers sol aquet se li despertaren altre cop las caborias. La Roseta y el director, la guitarra y els pantalons *nous*,—al pensar ab el pantalons nous es palpá d' esma 'ls que duya—San Pere y la verbena, las garrofas y el despido, encaballánseli pel magí com els brins d' erba en els nius d' oríols, convertiren el cap de 'n Perez en un' olla... En un' olla de menestrals al arrancar el bull la pasta, ab sa miqueta de cada cosa pera enfortir y donar més gust al caldo.

L' amenassa del Director, que era 'l clau mes gros de sas angúnias, li havia entrat tant endins, que fins el cor li batia...

(*Seguirá*)

JOAN PONS Y MASSAVEU.

Desgraciadament no 'ns várem equivocar al donar desde 'l seu principi una importància extraordinària á la revolució separatista de Cuba.

Ni 'ns enganyaren las seguretats dels constitucionals ni 'ls manifestos ultra-espanyols dels autonomistas, porque aquest gent á Cuba venen á representar lo que 'ls progressistas y 'ls conservadors aquí, omnipotents en temps de pau, quan todas las rodas de la administració voltan al compás que 'ls marcan los cacichs y gobernadors civils y fets uns ningú quan s' aixeca en só de revolta la més petita partida. Com allavors los cobradores de contribucions y 'ls embargadors no 's gosan á moure de las ciutats y 'ls civils tenen altra feyna, bon goig de que 'ls deixin fer la viu viu y no 'ls parlin de res de política.

Vidas é hisendas de constitucionals y d'autonomistas son las vidas é hisendas que devían aguantar lo trono de donya Isabel. No calia que estigués tan corcat com estava, que ab los puntals que li van sortir á aquella pobre senyora allá per l' any 1867, lo seu trono hauria caygut sino á Alcolea, á Santander, sino á Santander, á Béjar.

Què farà la bona voluntat d' uns quants, si Espanya s' ha complagut en posar la isla de Cuba en tan tristíssim estat que no és ni sombra de lo que era!

Los sucrayres andaluzos han obligat als cubans á buscarse, á Europa,

‘ls mercats de Marsella y d’ Hamburg. Los drets enormes del tabaco han tratat cap als Estats Units, cap á Inglaterra, cap á Alemanya y fins cap á Russia la corrent d’ exportació que principalment deuria ésser á Espanya. Lo lligament comercial, que ab los anys fa lligament de propietats y á voltas lligaments de familia, s’ ha afluxat de tal manera, que fins als únchs que no ‘ls hi hem fet cap mal y que consumim encara bona part del sucre que produheixen, los cubans nos tenen també cert rancor y no volen tranzigir ab los nostres productes industrials. La guerra actual, que es guerra de rassa, s’ ha acabat d’ engrunyar moguda pels interessos materials.

Y no n’ hi ha hagut prou ab perjudicar la exportació de las colonias, sino que enviém cap á Filipinas y cap á las Antillas lo millor de lo millor de nostres empleats. No fa gayres anys varem remetre un parell en un mateix vapor, que fins temian alguns que si s’ arriban á poder estar quatre ó cinch anys á Cuba no hi queda ni sucre, ni tabaco, ni blanchs, ni mulatos, ni negritos.

Dolguemse molt de lo que pasa, fem esforços pera que acabi la guerra que ‘ns arruina á tots y á tots nos delma, pero pensém molt en que després del vent ve la pluja. Ni Manila ni la Habana tenen d’ ésser lo *refugium peccatorum* de tots los jugadors arruinats.

Si anessem de casa en casa y de masía en masía y vejessem lo desespero de las pobres mares que tenen fills á punt d’ ésser cridats al servey de las armas, compendriam lo infame que es consentir governs que no tenen altre nort que colocal amichs, ni altre amor á la patria que ‘l seu esperit de domini sobre vassalls, bon xich més desdixats que ‘ls que avans conresavan las terras senyorials.

Los pagesos mentres venen lo vi no pensan en si ‘ls altres venen los teixits; los fabricants mentres exportin á Ultramar no ‘ls fa res que quatre senyors de Andalusia hagin clos pera ‘ls sucres cubans lo mercat d’ Espanya; á truco de que al Govern no li faltin diners pera llensar, consentim tots que ‘l tabaco de la Habana ‘s vengui á Hamburg á meytat de preu de Barcelona, y d’ aquest tantsemendona general venen després las tarrabastelladas que pagan los que tenen sas economias en paper y las mares que perden los fills, perden alguna cosa més que ‘ls interessos, perden lo que no ‘s pot may més recobrar: la dolsa tranquilat; guany del dia: la crossa de sa vellesa.

Creúres que las colonias son no més que dominis feudals es sols propi d’ aquets temps en que casi tothom pensa ab los peus. Busquém llibertats pera ‘ls cubans y ‘ls trayém lo pá de la boca.

Las llibertats bonas son entesas com s’ entenian en altres sigles menos presumits y més venturosos. Entesas al estil d’ avuy, ni may que las tinguin ells ni may que las tinguéssim nosaltres. —De *La Renaixensa*.

NOVAS

La Academia de Bellas Arts de Barcelona ha otorgat al aventatjat artista amich nostre don Antoni Pous una bossa pera viatge, com á premi á sos brillants ensaitjs de escenografia y algunas notas meritorias per altre género d’ estudis.

Felicitém sincerament al senyor Pous.

Segons tenim entès a últims del present mes se verificarà en aquesta ciutat una solta de palomas missatjeras en la que hi pendrán part varis aficionats de Barcelona y tots los d' aquesta ciutat.

Lo cos de somatents armats de Catalunya en la actualitat 's compon entre las quatre provincias del principat de un total de 40 121 homes, comptent los cabos de partit, de districte y de poble. La provincia de Barcelona compte ab 16.461 individus, la de Girona 8.242, la de Lleyda 11.397 y la de Tarragona 4.021.

Segons llegim lo tenor senyor Simonetti ha obtingut del eminent Mtre. don Tomás Bretón la esclusiva pera estrenar en Sabadell y Tarrasa la famosa ópera de dit autor: *Los Amantes de Teruel*.

La primera representació de dita obra tindrà lloch lo diumenge pròxim dia 16 en lo Teatre de los Camps de Recreo, prenent part en son desemenyo un escullit cuadro de Companyia, 40 coristas de varia sexes y 30 professors de orquesta del gran Teatre del Liceo.

Aquesta tarde debutará en lo Teatre Cervantes la Companyia Gimnástica, acrobática y cómica «La Madrileña», dirigida per los celebrats artistas *Germans Teresa*.

Se trova en la Madrid nostre respectable compatrici lo senyor don Joan Sallarés y Plá.

Las funciones celebradas lo diumenge y dilluns últims en la Associació de Catòlics se vegeren molt concorregudas.

La representació del drama *Los pobres de Madrid*, obtingué un acabat desemenyo, essent aplaudidas las escenas mes culminants.

Dilluns passat per la tarde segon dia de Pascua, assistirem al *Festival* celebrat en lo Teatre de Euterpe per la Associació dels coros de Clavé, ahont hi prengueren part 9 societats corals y la «Banda de la casa de la Caritat de Barcelona».

Avans de comensar la festa surtiren tots en compacte massa junt ab la «Banda a recórrer los carrers y al passar per devant de cada Societat tots las saludaren.

A la hora indicada comensá lo concert resultant un aconceixement tant per la part de la massa coral com la instrumental, tenint que repetir algun número pera acallar los aplausos del numerós públich que omplia lo Teatre.

La repetició de la pessa «¡Gloria al Arte!» fou dirigida per son autor lo celebrat Mtre. don Joan Goula (pare) obtenint un ruidós y delirant aplauso per lo molt be que cumplí son comés.

Lo passat dijous a la nit se posá en escena en lo teatro Euterpe, per la Companyia del Romea de Barcelona, l' aplaudit drama en 3 actes de nostre estimat amich y company don Joseph Got y Anguera, titulat *La Bogeria*.

L'èxit obtingut fou entusiasta, essent cridat l'autor al palco escènic cada final d'acte, especialment acabada la representació que tingué de sortir varias vegadas pera acallar los aplausos de la numerosa concurrencia.

Felicitém al amic Got pel nou y merescut èxit obtingut ab sa última producció dramática.

Tot just acabadas las trifugas de las elecciones municipales ja 's comensa á parlar ab insistencia de las de Diputats á Corts y fins hem sentit dir que 's tractava de presentar pera candidat (conservador) á persona que ocupa un elevat lloch en una important Associació de Barcelona. Nos resistim á creurer sigan certs semblants propòsits.

De resultar certs, esmolarem la ploma y en parlarem llarga y detingudament.

Lo passat dissapte tingué lloch la inauguració del nou edifici café dels Camps de Recreo quin acte revestí escepcional importancia donchs hi foren convidadas nostras primeras autoritats, la prensa local y corresponsals d' alguns diaris de Barcelona.

D. Joseph Puig, arrendatari del café, ab la amabilitat que li es característica, feu los honors y doná detalls de tots los departaments en los quins hi domina un gust exquisit y una ornamentació luxosa fins en sos mes petits detalls.

En lo saló destinat á billars nos cridá poderosament la atenció un de construhit en aquesta ciutat pel acreditat ebanista don Antoni Orobítg, quina construcció elegant y escrupulosament treballada está á l' altura dels fabricants mes acreditats en aquesta classe de mobles.

Tots los artistes y operaris que hi han contribuït, se fan merexedors del general aplauso per haver portat felisment á terme una obra que pot figurar entre las primeras en sa classe.

Felicitém al arrendatari senyor Puig y li desitjém un brillant èxit.

Desde primer de mes, la llum eléctrica de la Rambla y plassas d' aquesta ciutat, funciona tan solsament los dias que no hi ha lluna.

Quan aquesta brilla ó no brilla segons las boyras ó las plujas s' ensopegan, los focos eléctricos dormen ó badallan.

Valent pas cap al progrés han donat los *adelantats* de nostre Municipi.

Aixó 'ns recorda la feta d' aquell célebre Matheu regidor mataroní, que al construhir un bonich y artístich rellotje de sol, pera utilitat pública, hi feu posar una teuladeta perque las plujas no 'l malmetessin.

Y resultá que 'l rellotje 's mantingué nou, flamant, pero 'ls mataronins no sabían quina hora era.

¿Que també hi ha algun... Matheu per la casa gran de la plasseta?

La companyia cómica-dramática que dirigeix lo primer actor don Teodoro Bonaplata avuy á las 9 de la nit posará en escena en lo Teatre de Euterpe la popular comedia en 3 actes, de don Joseph Martí Folguera titulada: *Lo primer amor* prenent part en son desempenyo las senyoras Parrenyo, Monner y Blanca y los senyors Capdevila, Martí, Goula, Soler, Fernandez, Valls y Bals.

Finalisarà la funció ab l' estreno en aquesta ciutat de la comedia en un acte de D. Conrat Roura, titulada: /13/

FILTRES PERA L' AYGUA

Per 8 pessetas evitaréu una pila de enfermetats.

Sabadell es una de las poblacions més castigadas per las enfermetats, gracias á l' aygua carregada de llot, cals y diversas materias vegetals en putrefacció.

Unich modo d' evitarlas es filtrar l' aygua per medi dels filtres científicament construhits per la casa

M. BURGUÉS. - CREUHETA, 92.

NOTA.—Per 0'50 CÉNTIMS se neteijan y cambian las materias que serveixen pera clarificar l' aygua.

JOAN COMAS FAURA

Dipòsit de música de totes classes

Pianos

Ventas, Lloguers, Cambis, Reparacions y Afinacions

Ventas á plazos á 2 duros setmanals

RAMBLA, 67.-SABADELL

BANCH DE SABADELL

Pren á descuento y negociació cupons Interior, Exterior, Amortisable y Billets Hipotecaris Isla de Cuba, venciments corrents.

Horas de despatx: de 9 á 12 matí, tots los dias feyers.

Imprempta y Encuadernacions de Pere Tugas, Carrer de Calderon, 36.—SABADELL.